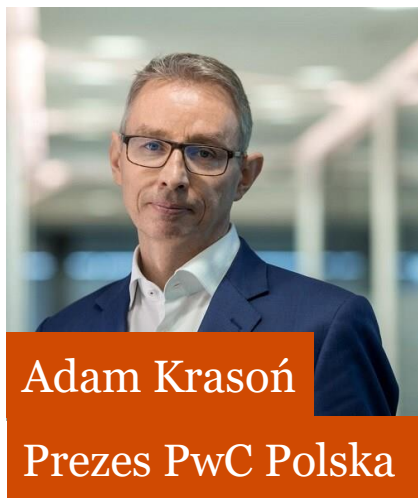

PwC 24th Annual Global CEO Survey

Wizja prezesów na czas po pandemii

W drodze do nowej normalności

W ciągu roku od ogłoszenia przez Światową Organizację Zdrowia pandemii COVID-19 przeszliśmy kilka faz reakcji na ten kryzys - od początkowego załamania nastrojów, wynikającego z zaskoczenia i braku wystarczających informacji o zagrożeniu, aż do umiarkowanego optymizmu, który pojawił się w momencie zatwierdzenia szczepionek i rozpoczęcia procesu szczepień.

Perturbacje wywołane przez pandemię uruchomiły na całym świecie bezprecedensową w swojej skali pomoc publiczną dla firm, dzięki czemu udało się utrzymać wiele miejsc pracy, a także powstrzymać falę upadłości firm. Przedsiębiorcy stanęli przed wyzwaniami, z jakimi nigdy wcześniej nie musieli się mierzyć - koniecznością zawieszenia działalności na czas lockdown'ów, zorganizowania "sterylnych" miejsc pracy i masowej pracy zdalnej, zakłóceniami w łańcuchach dostaw czy w końcu gwałtownym przyspieszeniem transformacji cyfrowej swoich biznesów.

W jakim miejscu, po roku od rozpoczęcia pandemii, jesteście teraz?

Na to pytania odpowiedzi szukamy wraz z liderami biznesu na całym świecie. 24. badanie CEO Survey zostało przeprowadzone w styczniu i lutym 2021 roku w grupie ponad 5000 prezesów. Z odpowiedzi zarządzających firmami wyłania się obraz wyraźnych celów i priorytetów, a także lekcji wyciągniętych z trwającego kryzysu.

Zdecydowana większość ankietowanych przez PwC menedżerów oczekuje odbicia globalnej gospodarki i powrotu korzystnych perspektyw dla biznesu. Jednak w Polsce ten odsetek jest relatywnie niski. Choć dominuje optymizm prezesi wskazują na duże wyzwanie dla ich firm ze strony nadmiernej regulacji i licznych zmian podatkowych. Wyróżnia nas też znacznie niższa niż na świecie chęć przeznaczenia wydatków na zrównoważony wzrost i na inicjatywy związane ze środowiskiem, społeczeństwem i ładem korporacyjnym (Environmental, Social, and Corporate Governance - ESG).

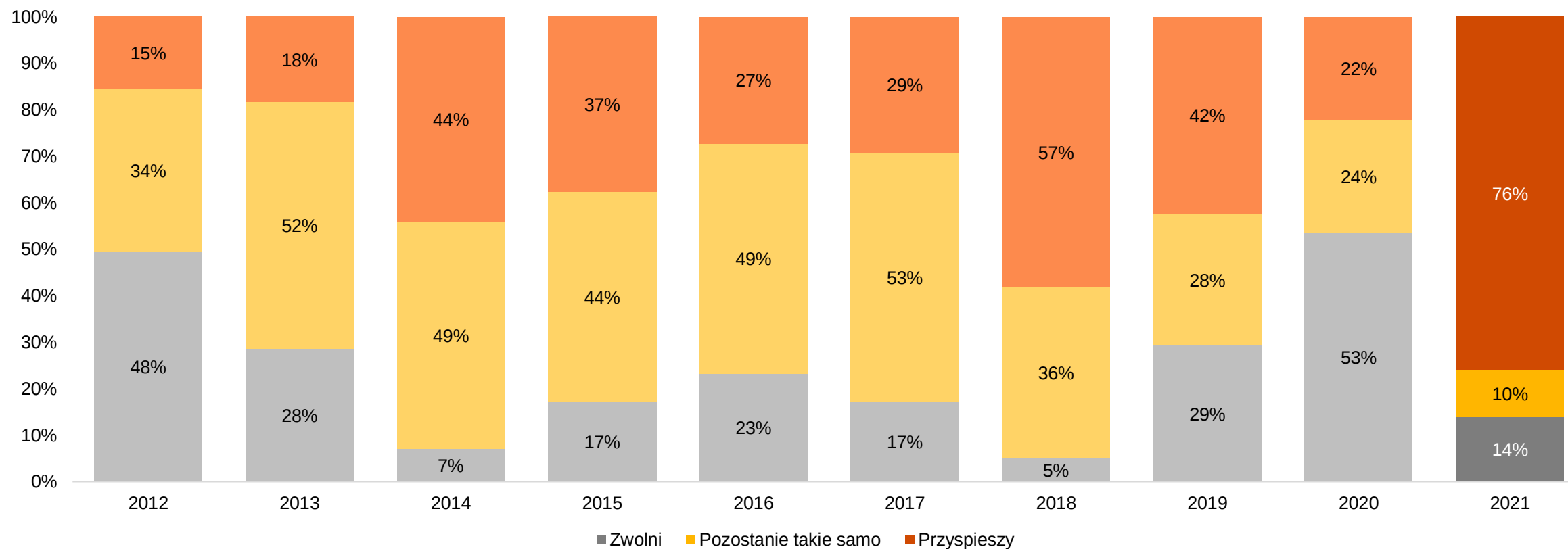
Warto przypomnieć, że w poprzednim badaniu, które było przeprowadzone na jesieni 2019 r., mieliśmy do czynienia z rekordowym pesymizmem jeśli chodzi o ocenę perspektyw globalnej gospodarki.

Wówczas 53% liderów biznesu na świecie spodziewało się spowolnienia gospodarczego, ale w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej ta grupa respondentów wyniosła 43% i była najmniejsza spośród wszystkich badanych regionów. Dziś optymizm w naszym regionie jest ostrożniejszy niż u kolegów na świecie, cieszy natomiast fakt, że pewność co do wzrostu przychodów firm jest na bardzo wysokim poziomie. To oznacza, że mimo zmienionych i nadal trudnych warunków polskie firmy znalazły sposób na rozwój biznesu, czego potwierdzeniem jest chociażby przyspieszenie procesów transformacji cyfrowej czy znakomite wyniki eksportu.

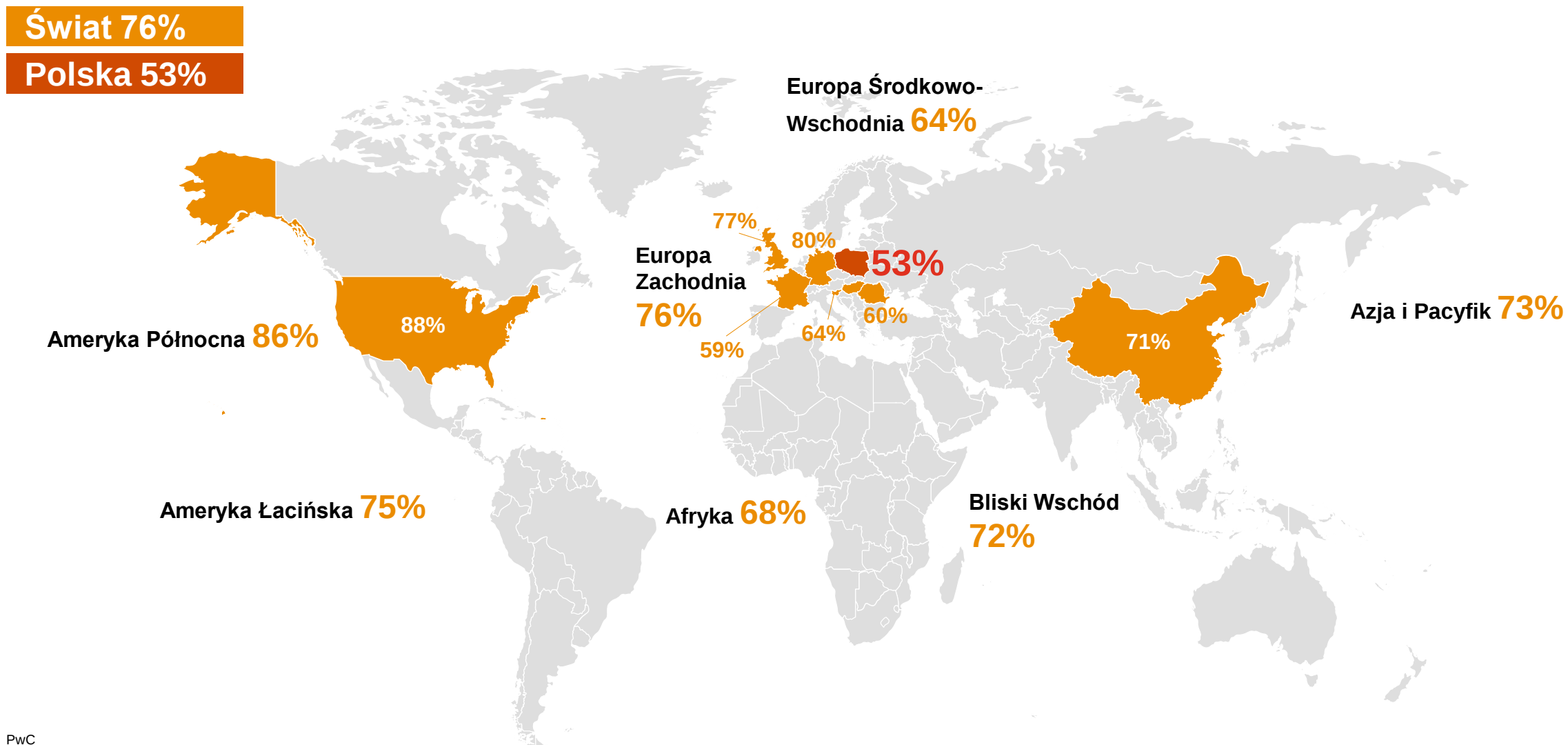
Pamiętajmy, że "nowa normalność", która dopiero się kształtuje, to także szansa na zbudowanie bardziej zrównoważonej i odpornej na zawirowania rzeczywistości, z uwzględnieniem kluczowych aspektów społecznych, środowiskowych i ekonomicznych. Liderzy muszą postawić na zrównoważone i sprawiedliwe podejście biznesowe, przy jednoczesnym zrozumieniu, że prawdziwe, długotrwałe relacje oparte są na prawdziwym zaufaniu.

Mimo globalnej recesji (-3,5% PKB), rekordowa liczba prezesów na świecie uważa, że nastąpi odbicie w gospodarce

Czy w ciągu 12 miesięcy dojdzie do spadku tempa globalnego PKB, stabilizacji czy odbicia gospodarki?

Prezesi w Polsce są najmniej optymistyczni w prognozach wzrostu globalnej gospodarki

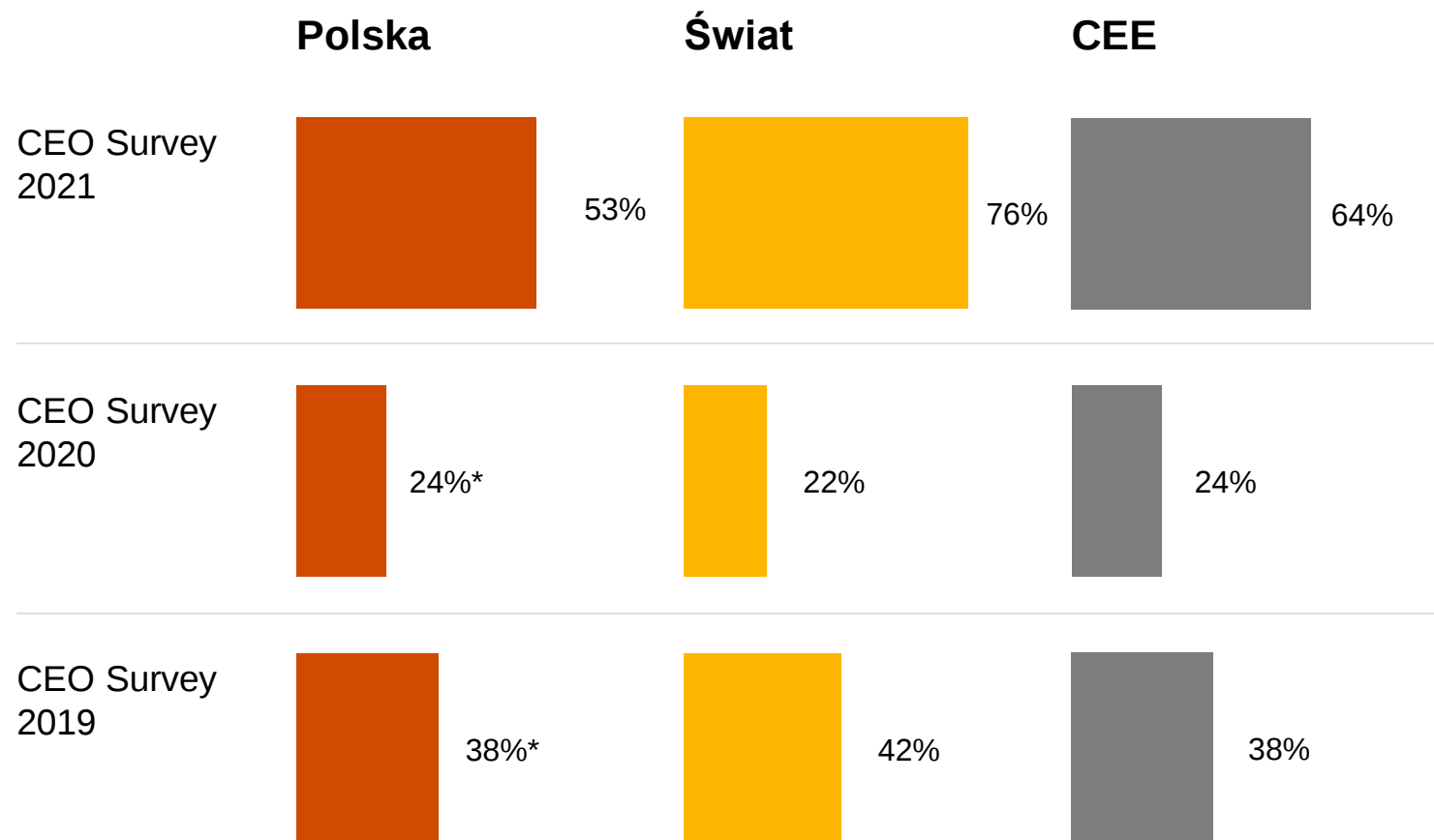

Bardzo wysoki optymizm prezesów to efekt spodziewanego przez ekonomistów odbicia po pandemii

76% ankietowanych prezesów na świecie na pytanie o ich spojrzenie na światową gospodarkę twierdzi, że sytuacja ulegnie poprawie w ciągu najbliższych 12 miesięcy. **To prawie 20 punktów procentowych więcej niż poprzedni rekord optymizmu w ostatnich 24 latach prowadzenia CEO Survey.** Oznacza to również znaczące odbicie w porównaniu z naszym badaniem z 2020 r. (przeprowadzonym jesienią 2019 r.), kiedy tylko 22% prezesów spodziewało się wzrostu.

Nikt nie mógł przypuszczać, że pojawi się pandemia koronawirusa, powodując spadek globalnego PKB o 3,5% w 2020 roku. W następstwie takiej zniżki odbicie gospodarki wydaje się nieuniknione. Co więcej, w Chinach i innych krajach ten proces już jest w toku.

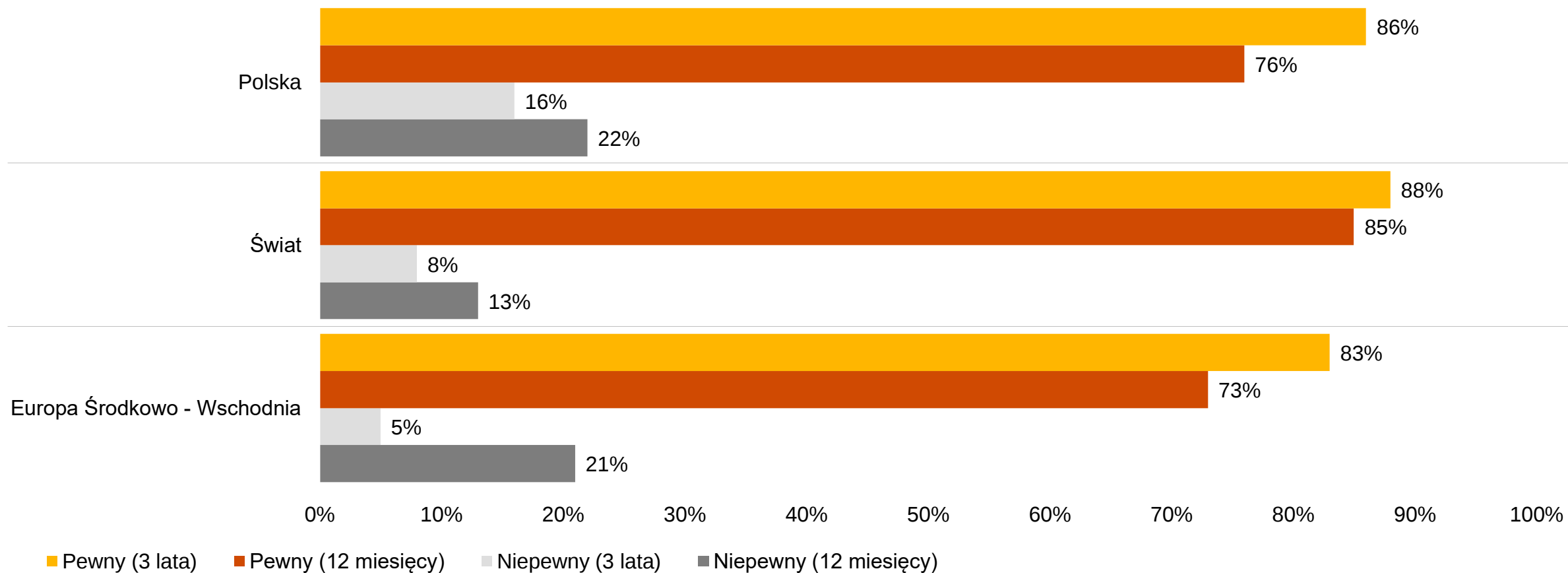
Prezesi, którzy spodziewają się odbicia globalnej gospodarki

* W edycji 2019 i 2020, z powodu zbyt małej próby dla Polski, dane Polski i CEE zostały zrównane.

Jeszcze większy optymizm prezesów dominuje wobec perspektyw wzrostu własnych firm

Jak bardzo jesteś pewny wzrostu przychodów Twojej firmy w ciągu najbliższych 12 miesięcy i 3 lat?

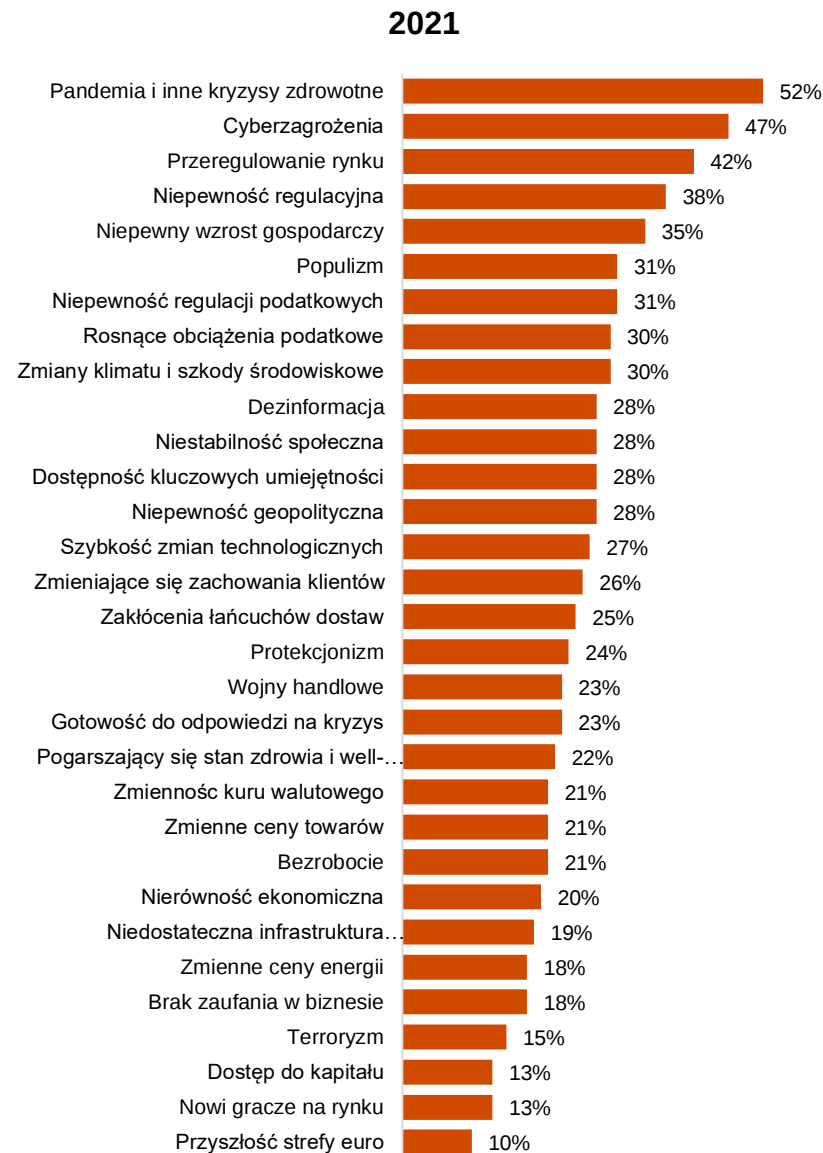
Oczekiwanie
na wzrost,
ale z licznymi
ryzykami
na horyzoncie

Obawy prezesów na świecie: pandemia jest ryzykiem #1, wysoko cyberataki, przeregulowanie, populizm i dezinformacja

**Jak bardzo jesteś zaniepokojony
każdym z tych potencjalnych
zagrożeń gospodarczych,
politycznych, społecznych,
środowiskowych i biznesowych dla
perspektyw wzrostu Twojej
organizacji?**

*(pokazane są tylko odpowiedzi
„jestem tym bardzo zaniepokojony”)*

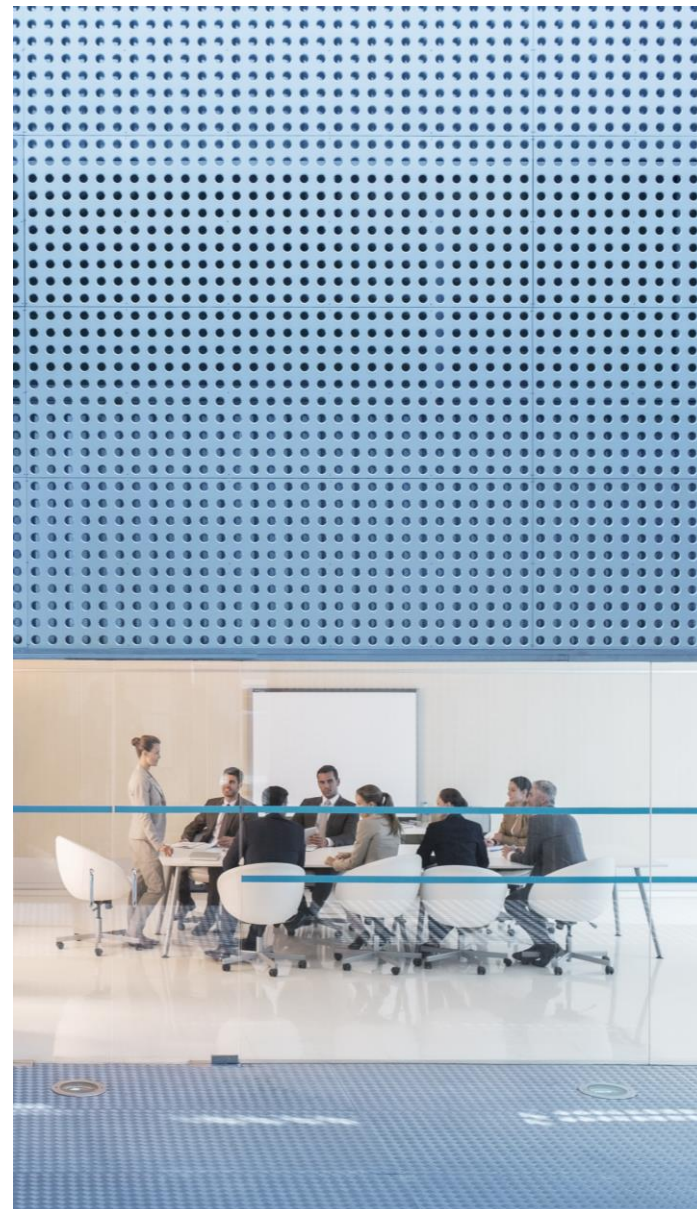
Polscy prezesi mają nieco inne podejście do ryzyk i zagrożeń

Chociaż to pandemia wydawała się największym zagrożeniem dla biznesu w ostatnich 12 miesiącach, **polscy liderzy biznesu pytani o ryzyka, które ich niepokoją, wskazali przede wszystkim na niepewność związaną z regulacjami podatkowymi (90% respondentów).**

Różnice pomiędzy poszczególnymi miejscami nie są jednak duże - na drugim miejscu (88% odpowiedzi) znalazła się niepewność co do wzrostu gospodarczego, a na kolejnym (86%) **aż 3 zagrożenia ex aequo: pandemia, przeregulowanie rynku i wzrost obciążeń podatkowych.**

Patrząc nieco głębiej, jedynie na odpowiedzi "jestem tym bardzo zaniepokojony", na pierwszym miejscu ex aequo znalazły się **pandemia i inne kryzysy zdrowotne oraz przeregulowanie rynku - po 39% wskazań, a dalej niepewność regulacyjna oraz cyberzagrożenia - po 37% wskazań.**

W pierwszej 15 największych zagrożeń wskazywanych przez polskich menedżerów nie znalazły się ani ryzyka związane z dostępnością pracowników z kluczowymi umiejętnościami, ani dezinformacją wywołaną falą fake newsów. Nadal jednak **znaczna część prezesów wyraża zaniepokojenie tymi zjawiskami – 61% w odniesieniu do kluczowych umiejętności i 63% do dezinformacji** (po zsumowaniu odpowiedzi "bardzo zaniepokojony" i "w pewnym stopniu zaniepokojony"). Wśród prezesów firm na świecie te ryzyka było wymieniane częściej - odpowiednio 72% i 70%.

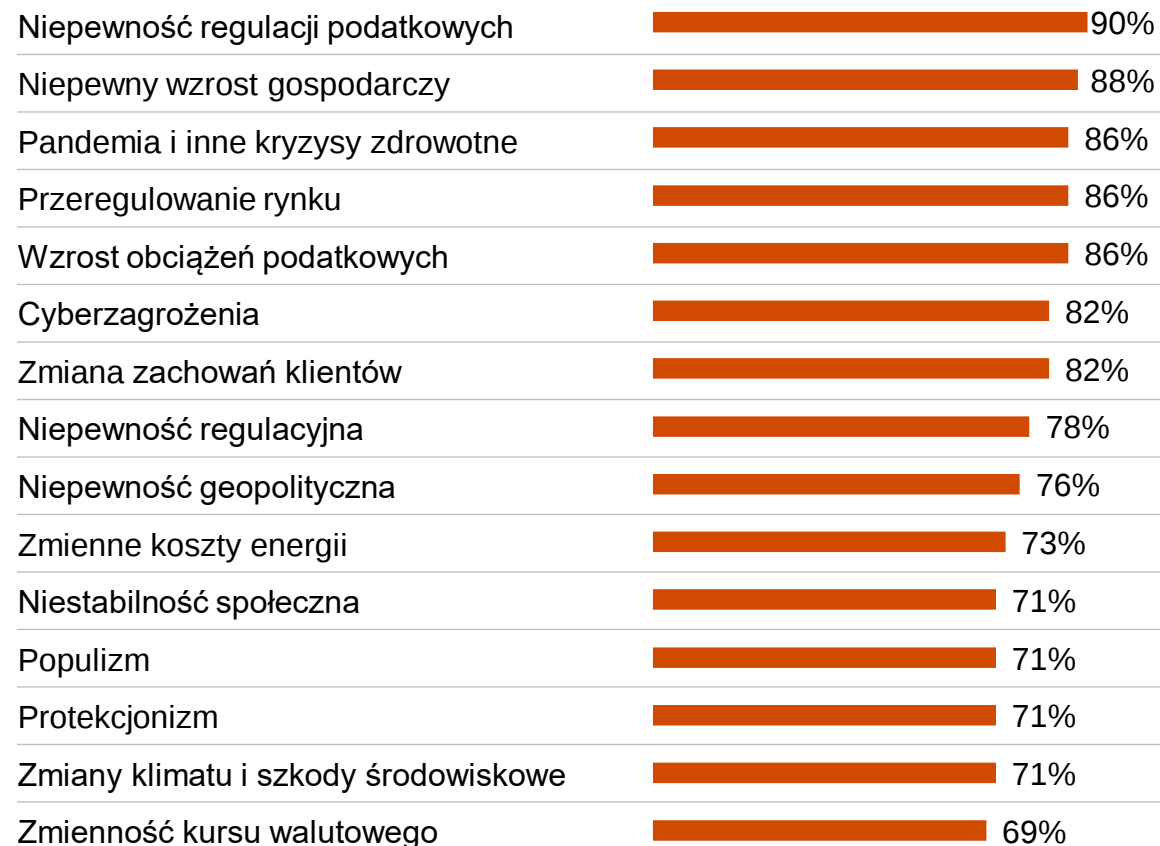

TOP 15 ryzyk i wyzwań stojących przed polskimi i światowymi CEOs

Którymi z poniższych ryzyk jesteś zaniepokojony i w jakim stopniu?

(zsumowane odpowiedzi: „jestem tym w jakimś stopniu zaniepokojony” i „jestem tym bardzo zaniepokojony”)

Polska

Świat

Polskie spółki często oceniają, iż mają świadomość kluczowych ryzyk i podejmują wystarczające działania, aby im przeciwdziałać lub zminimalizować skutki ich wystąpienia, co wydaje się być potwierdzone relatywnie dobrą kondycją polskiej gospodarki. Co mówią o pandemii jako ryzyku? 53% firm w Polsce przyznaje, że pandemia i inne kryzysy zdrowotne zostały uwzględnione w ich działaniach strategicznych związanych z zarządzaniem ryzykiem (globalnie takiej odpowiedzi udzieliło aż 68%). Analizując jednak faktyczne kroki podejmowane przez spółki często można zauważyć, że są one niewystarczające i dają zarządom fałszywe poczucie bezpieczeństwa. Tak jest na przykład w obszarze cyberbezpieczeństwa, gdzie część spółek zadowala się działaniami punktowymi i doraźnymi, bez rozważenia kluczowych zagrożeń w tym skomplikowanym obszarze.

W ciągu ostatniego roku zaobserwować można globalnie znaczne przyspieszenie działań w obszarze ESG, zwłaszcza w zakresie zmian klimatu. Martwić może jednak fakt, że polskie spółki wydają się nie traktować tych kwestii z wystarczającą powagą. 35% firm z Polski przyznaje, że powinna robić więcej w kwestii mierzenia i raportowania kwestii wpływu na środowisko (globalnie odpowiednio 39% i 43%). Mimo to, zaledwie 22% liderów biznesu w Polsce przyznaje, że zmiany klimatu i szkody środowiskowe znalazły się w ich strategii zarządzania ryzykiem (40% globalnie).

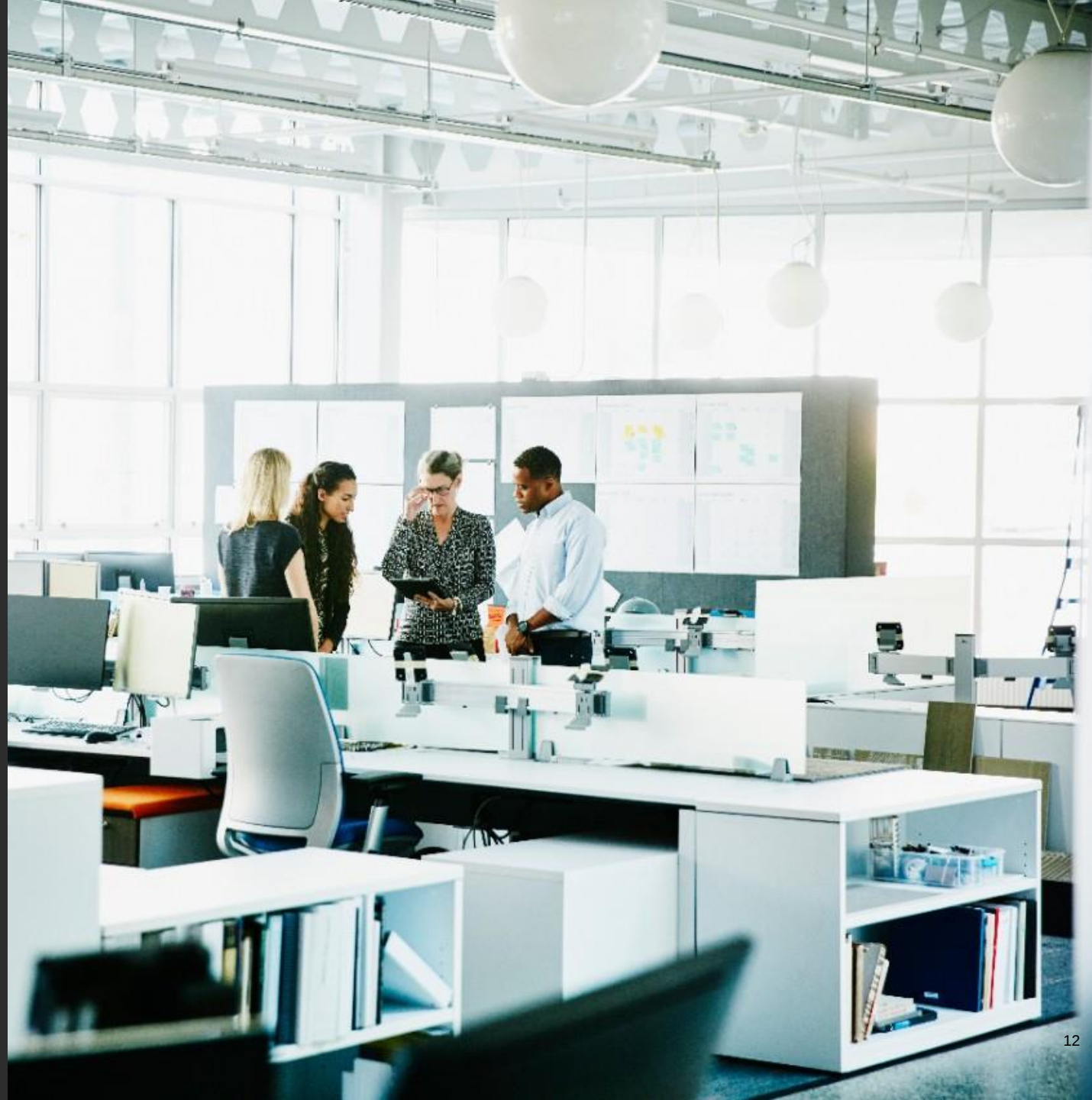
Mam nadzieję, że w 2021 r. spółki poświęcą znacznie więcej uwagi, środków i zaangażowania w kwestie ESG, aby utrzymać swoją konkurencyjność i atrakcyjność w oczach klientów, partnerów biznesowych, inwestorów i instytucji finansowych.

”

Piotr Rówiński

Partner w PwC, lider zespołu ds. zarządzania ryzykiem

W co zamierzają inwestować prezesi w czasie post-covid

Priorytety na kolejne miesiące

W najbliższych 12 miesiącach firmy zamierzają skupić się na szukaniu efektywności operacyjnej - **takiej odpowiedzi udzieliło 69% polskich respondentów (77% na świecie, 78% w regionie Europy Środkowo-Wschodniej).**

Pozostałe priorytety to wzmacnianie wzrostu organicznego (**59% badanych w Polsce, 73% na świecie, 66% w regionie**) oraz opracowanie nowego produktu i/lub usługi (odpowiednio 51%, 56%, 55%).

Dodatkowo 31% respondentów z Polski deklaruje, że rozważa w najbliższym roku fuzje i przejęcia; na świecie taki ruch **deklaruje 38% badanych, a w Europie Środkowo-Wschodniej zaledwie 21%.**

Liderzy biznesu pytani o planowane wydatki na priorytetowe obszary w perspektywie trzech lat deklarowali wzrost inwestycji na inicjatywy wspomagające osiągnięcie efektywności kosztowej oraz na transformację cyfrową.

W porównaniu do swoich kolegów na świecie i w regionie polscy respondenci dużo mniejsze inwestycje planują w: zrównoważony wzrost i inicjatywy **ESG (25% różnicy względem globalnej średniej), przywództwo i rozwój talentów (18% różnicy), cyberbezpieczeństwo (15%) i transformację cyfrową (10%).**

Kluczowe działania na najbliższe 12 miesięcy w celu zapewnienia wzrostu przychodów

Wprowadzenie nowego produktu lub usługi

Dążenie do wzrostu organicznego

Wzmacnianie efektywności operacyjnej

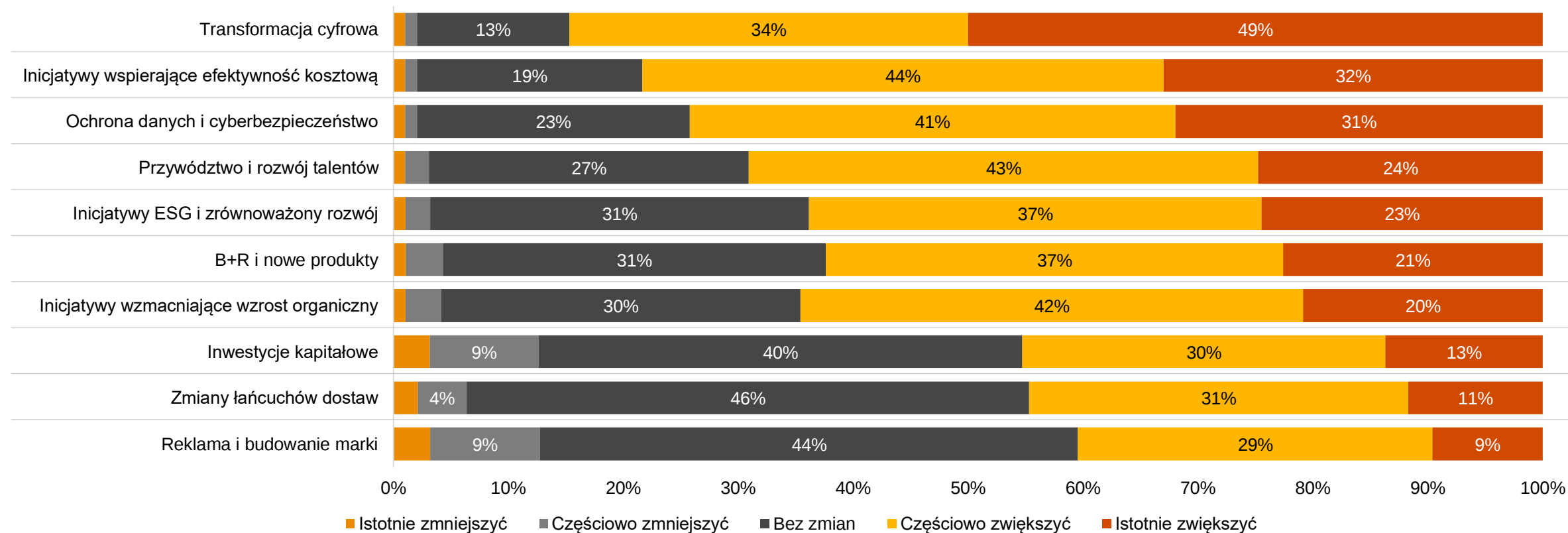

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

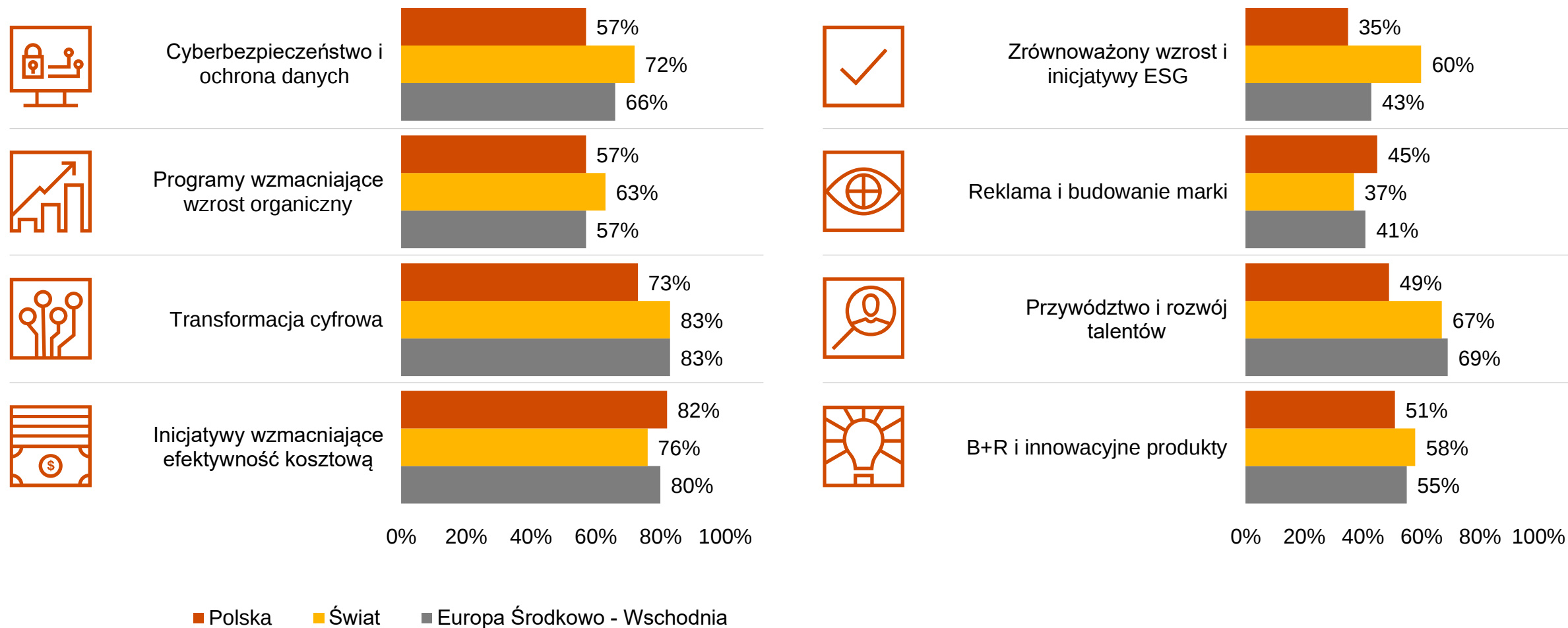
■ Polska ■ Świat ■ Europa Środkowo - Wschodnia

Aż 49% prezesów na świecie planuje dwucyfrowe inwestycje w transformację cyfrową, a 31% w cyberbezpieczeństwo

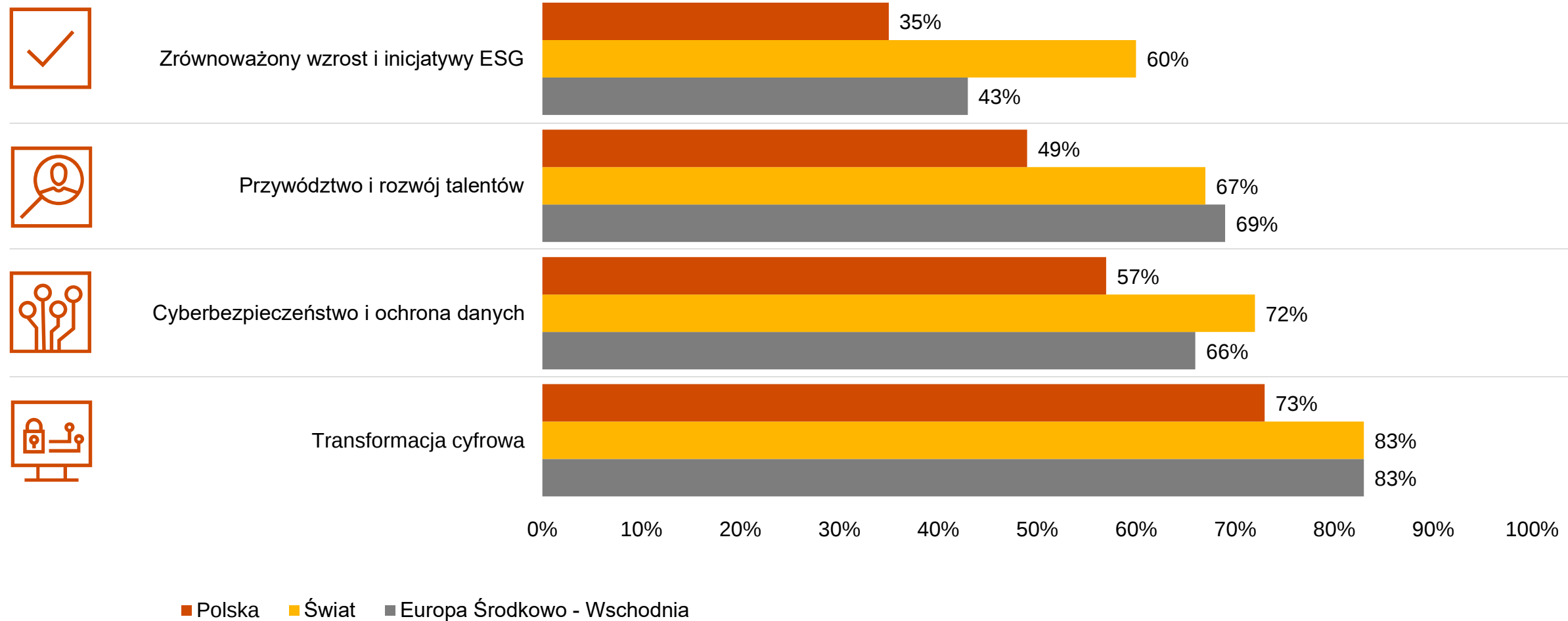
Jak planujesz zmienić swoje długoterminowe inwestycje w następujących obszarach w ciągu najbliższych trzech lat w wyniku kryzysu związanego z COVID-19?

Plany inwestycyjne polskich prezesów w perspektywie 3 lat na tle regionu i świata (zsumowane odpowiedzi: „zamierzam istotnie zwiększyć wydatki” i „częściowo zwiększyć”)

Polscy prezesi w tych 4 kategoriach inwestycji najbardziej różnią się od światowych menedżerów

Ochrona miejsc pracy w trakcie pandemii COVID-19

W czasie pandemii ochrona miejsc pracy stała się jednym z priorytetów dla rządów państw i liderów biznesów.

Z odpowiedzi uzyskanych od polskich respondentów badania wynika, że **43% przedsiębiorstw nie zmieniło poziomu zatrudnienia w ostatnich 12 miesiącach.**

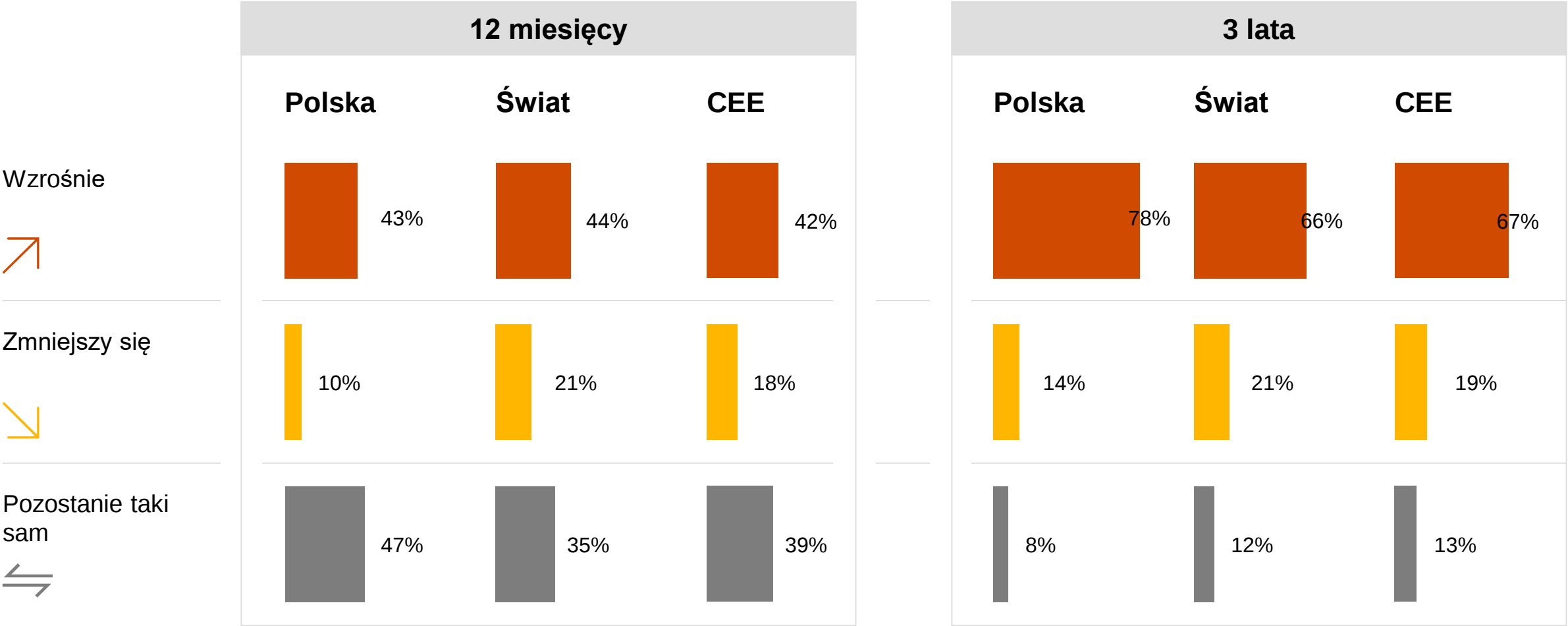
Co więcej, 22% firm przyznaje, że zwiększyła liczbę pracowników. Jednocześnie, **35% badanych deklaruje, że w ciągu ostatniego roku liczba zatrudnionych została zmniejszona.**

Perspektywa kolejnych miesięcy i lat wygląda bardzo obiecująco. **43% firm z Polski zamierza zwiększyć zatrudnienie w tym roku,** a w ciągu 3 lat takie plany deklaruje aż 78% badanych.

Tylko **10% firm w Polsce (w porównaniu do 21% na świecie i 18% w regionie)** spodziewa się spadku liczby zatrudnionych w swoich organizacjach w tym roku.

Jakich zmian w poziomie zatrudnienia spodziewasz się w swojej firmie w perspektywie 12 miesięcy/3 lat?

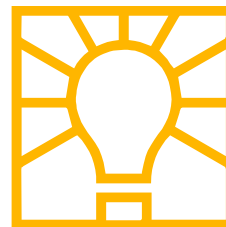
Pandemia wpłynęła na potrzebę zmiany celu organizacyjnego przedsiębiorstw i wzrost znaczenia inicjatyw ESG

43% na świecie

Liderów na świecie wprowadza lub rozważa wprowadzenie zmian w swoich celach organizacyjnych, by lepiej pokazać rolę, jaką odgrywa w społeczeństwie.

Takiej odpowiedzi udzieliło w Polsce 49% respondentów, a w Europie Środkowo-Wschodniej aż 63%.

60% na świecie

Szefów przedsiębiorstw na świecie planuje wzrost inwestycji w zrównoważony rozwój i inicjatywy ESG w ciągu najbliższych trzech lat w wyniku kryzysu wywołanego przez COVID-19.

W Polsce wzrost wydatków na zrównoważony rozwój i ESG planuje tylko 35% badanych, a w regionie Europy Środkowo-Wschodniej 43%.

Tak jak wszędzie na świecie, również w Polsce i całym regionie Europy Środkowo-Wschodniej większość menedżerów spodziewa się w ciągu najbliższych 12 miesięcy poprawy sytuacji i powrotu wzrostu gospodarczego. Optymizm jest jednak nieco mniejszy niż w innych częściach świata. Może to nieco dziwić w sytuacji gdy Polska, jak dotąd, przechodzi kryzys ekonomiczny wywołany pandemią łagodniej niż większość naszych europejskich sąsiadów, a szerokie rządowe wsparcie uchroniło nas przed silnym wzrostem bezrobocia.

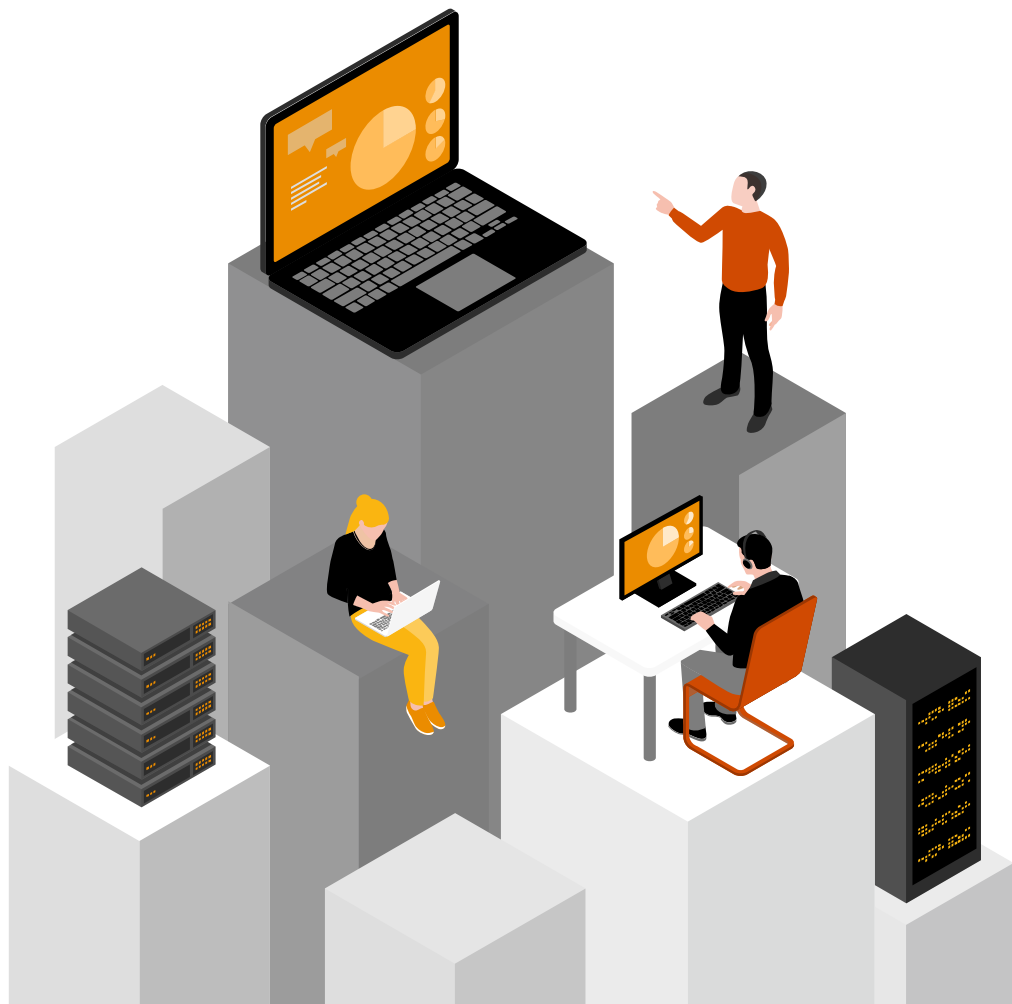
Dlaczego lepszym niż gdzie indziej wynikiem gospodarczym towarzyszy mniejsza pewność co do najbliższej przyszłości? Rozwiązanie tej zagadki tkwi zapewne w dalszych odpowiedziach. Pytani o największe zagrożenia polscy menedżerowie na pierwszym miejscu stawiają niepewność co do regulacji podatkowych. Wydaje się też, że – przynajmniej jak dotąd - przedsiębiorcy w niedostatecznym stopniu dostrzegają szansę na ucieczkę do przodu i przyspieszenie procesów modernizacji swoich firm, co widać zwłaszcza w planowanych kierunkach inwestycji - najsilniejszy nacisk kładą na obniżenie kosztów, a nie, jak na całym świecie, na transformację cyfrową. Trzeba to zmienić, jeśli chcemy, by polskie firmy wykorzystały kryzys jako bodziec do przyspieszenia rozwoju.

prof. Witold Orłowski

Główny doradca ekonomiczny PwC

”

O badaniu PwC's 24th CEO Survey

PwC przeprowadziło badanie wśród **5050 prezesów** firm w **100 krajach** w styczniu i lutym 2021 r. W tej grupie było 163 respondentów z Europy Środkowo-Wschodniej, w tym 49 prezesów z Polski. Nie wszystkie liczby na wykresach sumują się do 100% w wyniku zaokrąglania wartości procentowych i decyzji, by w niektórych przypadkach nie pokazywać odpowiedzi „inne”, „żadne z powyższych” i „nie wiem”.

Globalny raport PwC Survey jest dostępny na stronie pwc.com/ceosurvey.

Edycja polska: pwc.pl/ceosurvey

Edycja CEE: <https://www.pwc.com/c1/en/24th-ceo-survey-cee.html>

Kontakty

Adam Krason

Prezes PwC w Polsce

adam.krason@pwc.com

[LinkedIn](#)

Prof. Witold Orłowski

Główny doradca ekonomiczny PwC

witold.orlowski@pwc.com

[LinkedIn](#)

Piotr Rówiński

Partner PwC,
lider zespołu ds. zarządzania ryzykiem

piotr.rowinski@pwc.com

[LinkedIn](#)